

Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Facultas Rerum
Naturalium. Mathematica-Physica-Chemica

Jaromír Široký

Docent PhDr. Bohumil Hacar (K jubilentovým 85. narozeninám)

Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Facultas Rerum Naturalium. Mathematica-Physica-Chemica, Vol. 11 (1971), No. 1, 249--252

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/119943>

Terms of use:

© Palacký University Olomouc, Faculty of Science, 1971

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

*Katedra teoretické fyziky a astronomie přírodovědecké fakulty
Vedoucí katedry: Prof. RNDr. Bedřich Havelka, doktor věd*

DOCENT PhDr. BOHUMIL HACAR
(K jubilantovým 85. narozeninám)

JAROMÍR ŠIROKÝ
(Předloženo dne 21. března 1970)

PhDr. Bohumil Hacar, docent přírodovědecké fakulty University Palackého v Olomouci, se narodil 9. února 1886 v Praze. Po maturitě na gymnasiu v Kroměříži studoval jeden rok na Universitě Karlově v Praze a dále na universitě ve Vídni. Na základě disertační práce z oboru permutačních grup byl v r. 1911 promován na doktora filosofie. Po první světové válce působil jako středoškolský profesor na gymnasiích v Brně, v Prostějově, v Šumperku a znovu v Prostějově. Po obnovení University Palackého v Olomouci byl v r. 1948 povolán pro své vynikající vědecké i pedagogické kvality za učitele na tehdejší pedagogickou fakultu. V r. 1958 odešel doc. dr. B. Hacar na zasloužený odpočinek; i potom ještě dva roky působil jako externí učitel na přírodovědecké fakultě UP v Olomouci.

Vědecké práce dr. B. Hacara se týkají jednak studia proměnných hvězd, jednak teorie vyučování astronomii. První práce, uveřejněná v r. 1927, pojednává o vizuálních pozorováních hvězd SS Geminorum, V Ursae Minoris a χ Cygni. V dalších letech navázal pracemi o hvězdách RV Tauri a Y Cygni (1929), SZ Aquilae (1932), o krátkoperiodických cefeidách RR Lyrae (1937) a XX Cygni (1942). Po druhé světové válce uveřejnil dr. Hacar tři práce ve sborníku *Práce Moravskoslezské akademie věd přírodních* a ostatní studie v *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis*. Soupis všech publikací doc. dr. B. Hacara v letech 1946 až 1965 je obsažen v bibliografických [1] a [2].

Bohaté pedagogické zkušenosti dr. Hacara jsou uloženy v řadě knižních publikací. V r. 1948 vyšla kniha *Mechanika sluneční soustavy* (JČMF, Praha — edice Cesta k vědění, svazek 41). Z vysokoškolských učebních textů uvedme dílo *Astronomie* (1952, 1955) a *Metodika vyučování astronomii* (1955). V r. 1963 vydalo Státní pedagogické nakladatelství v Praze vysokoškolskou učebnici *Úvod do obecné astronomie* (511 stran), která je po dlouhém období jedinou učebnicí svého druhu, vydanou v češtině. Pro studenty středních škol vyšla v r. 1966 Hacarova příručka *Základy mechaniky nebeských těles*.

Dílo doc. dr. Bohumila Hacara není dosud zdaleka uzavřeno. Desítky příspěvků najde čtenář v časopisech *Říše hvězd* a *Fyzika ve škole*, v nichž autor srozumitelnou formou a vědecky přesně informuje o nejnovějších problémech soudobé astronomie.

Mnoho článků se týká cílů a obsahu vyučování astronomii na středních školách, metod, prostředků a organizace vyučování a námětů pro práci astronomických kroužků.

Záslužná činnost doc. dr. Bohumila Hacara došla ocenění tím, že v r. 1966 byl zvolen čestným členem Československé astronomické společnosti při Čs. akademii věd a u příležitosti 80. narozenin byla mu rektorem University Palackého v Olomouci udělena pamětní medaile University Palackého. Vědecké práce doc. Hacara často citoval krakovský *Rocznik Astronomiczny* a jsou uvedeny v díle *Geschichte und Literatur der veränderlichen Sterne*. Na mnoha vědeckých seminářích přednesl doc. Hacar referáty o svých výsledcích studia proměnných hvězd (např. již v r. 1921 dal popud k ustavení sekce pozorovatelů proměnných hvězd v Československu). Podrobné curriculum vitae je otiskáno v časopisech *Přírodní vědy ve škole* [3], *Fyzika ve škole* [4], *Říše hvězd* [5, 6, 7], *Kosmické rozhledy* [8] a *Astronomie in der Schule* [9], u příležitosti 70., 75. a 80. narozenin. Žáci i spolupracovníci přejí doc. dr. Bohumilu Hacarovi do dalších let plně tělesné i duševní zdraví a jasné večery při studiu hvězdné oblohy.

LITERATURA

- [1] Bibliografie vědecké publikační činnosti učitelů VŠP v Olomouci. Olomouc, 1956, s. 121–122.
- [2] Bibliografie publikační činnosti učitelů přírodovědecké fakulty University Palackého za léta 1956–1965. Olomouc, 1966, s. 33–34.
- [3] *Fuka J.*: Přírodní vědy ve škole, 6, 1956, č. 6, s. 570–571.
- [4] *Havelka B.*–*Široký J.*: Fyzika ve škole, 4, 1966, č. 7, s. 334–335.
- [5] *Konečný F.*: Říše hvězd, 37, 1956, č. 7, s. 164–165.
- [6] *Konečný F.*: Říše hvězd, 42, 1961, č. 3, s. 50.
- [7] *Konečný F.*: Říše hvězd, 47, 1966, č. 2, s. 34.
- [8] *Široký J.*: Kosmické rozhledy, 4, 1966, č. 1, s. 10–11.
- [9] *Široký J.*: Astronomie in der Schule, 3, 1966, č. 3, s. 66–67.

Příloha — Приложение — Appendix — Beilage

DOC. PhDr. BOHUMIL HACAR

(vědecké práce — научные работы — scientific papers — wissenschaftliche Arbeiten)

1. Pozorování měnlivých hvězd (SS Gem, V UMi, γ Cyg). I. [Observations d'étoiles variables]. — Výroční zpráva Státního dívčího reálného gymnasia. Prostějov, 1927, 14 s.
2. Pozorování měnlivých hvězd (RV Tau, Y Cyg). II. [Observations des étoiles variables]. — Výroční zpráva Státního dívčího reálného gymnasia. Prostějov, 1929, 12 s.
3. Pozorování měnlivých hvězd (SZ Aql). III. [Observations of variable stars]. Program Státního dívčího reálného gymnasia. Prostějov, 1932, 12 s.
4. Pozorování cefeidy RR Lyrae. IV. [Observations of the Cepheid RR Lyrae]. — Věstník Přírodovědeckého klubu v Prostějově, 1937, 17 s.

5. Pozorování krátkoperiodické cefeidy XX Cygni. V. [Beobachtungen des kurzperiodischen δ -Cephei Veränderlichen XX Cygni]. — Věstník Přírodovědeckého klubu v Prostějově, 1940, 8 s.
6. On the Relation between Range of Spectrum and Range in Light on the Cepheid Variables. In: Práce Moravskoslezské akademie věd přírodních. Brno, 23, 1951, č. 9, s. 327–338. (*Shrnutí*).
7. Observations of the RR Lyrae star XX Cygni. In: Práce Moravskoslezské akademie věd přírodních. Brno, 23, 1951, č. 9, s. 339–354. (*Shrnutí*).
8. Světelné změny některých proměnných hvězd podle pozorování dr. Václava Rosického. In: Práce Moravskoslezské akademie věd přírodních. Brno, 24, 1952, č. 10, s. 359–377. (*Резюме*.)
9. Příspěvek ke stanovení okrajového úbytku teploty na kotouči zákrtyhvězd. In: Sborník Vysoké školy pedagogické v Olomouci, přírodní vědy III. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1957, s. 111–118. (*Резюме, Zusammenfassung*).
10. Pozorování zákrtyhvězdy U Cephei a jejich výsledky. In: Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, 3, 1960, s. 39–47. (*Резюме, Zusammenfassung*).
11. Pozorování cefeidy RW Cassiopeiae a jejich výsledky. In: Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, 15, 1964, s. 69–75. (*Резюме, Zusammenfassung*).
12. Pozorování cefeidy Y Aurigae a jeho výsledky. In: Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, 18, 1965, s. 39–35. (*Резюме, Zusammenfassung*).
13. Die Beziehung Masse — Leuchtkraft von Paul Baize und ihre Anwendung zur Parallaxenbestimmung der Bedeckungsvariablen. In: Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, 27, 1968, s. 159–169. (*Shrnutí*).

Резюме

ДОЦ. Д-Р БОГУМИЛ ГАЦАР

(85 лет со дня рождения)

ЯРОМИР ШИРОКИ

Д-р Богумил Гацар, доцент Университета им. Палацкого в г. Оломоуц, родился 9 февраля 1886 г. в Праге. В своих научных работах занимался изучением переменных звезд и вопросами теории преподавания астрономии в средних школах. В 1963 г. был издан его учебник для вузов Курс общей астрономии (511 стр., на чешском языке). В приложении приводятся научные работы д-р Б. Гацара, опубликованные в 1927–1968 гг.

Zusammenfassung

DOZ. PhDr. BOHUMIL HACAR
(Zum 85. Geburtstag)

JAROMÍR ŠIROKÝ

PhDr. Bohumil Hacar, Dozent der Palacký Universität in Olomouc, ist am 9. Februar 1886 in Prag geboren. In seiner wissenschaftlichen Arbeiten beschäftigte er sich mit dem Studium der veränderlichen Sterne und mit den Fragen der Theorie des Astronomieunterrichtes. Im Jahre 1963 hat er das Lehrbuch für die Hochschulen „Einleitung in die allgemeine Astronomie“ (511 Seiten, in tschechischer Sprache) herausgegeben. In der Beilage ist das Verzeichnis seiner wissenschaftlichen Arbeiten eingeführt, die in Jahren 1927–1968 veröffentlicht worden sind.